

PROJECTE DE TREBALL: EDUCACIÓ INFANTIL I PRIMÀRIA.

El malbaratament alimentari

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori
i Sostenibilitat

Agència de
Residus de
Catalunya

INTRODUCCIÓ

1. EL NOSTRE ESMORZAR

- 2n CICLE D'EDUCACIÓ INFANTIL

2. PARLEM AMB ELS AVIS

- CICLE INICIAL

3. EL MENJADOR ESCOLAR

- CICLE MITJÀ

4. ACCIÓ AL BARRI, AL POBLE O A LA CIUTAT

- CICLE SUPERIOR

5. CONCURS DE RECEPTES

- ED. INFANTIL I ED. PRIMÀRIA

6. FALQUES PUBLICITÀRIES

- ED. INFANTIL I ED. PRIMÀRIA

INTRODUCCIÓ

Aquest document recull una proposta de treball a l'escola sobre el malbaratament alimentari, l'objectiu principal de la qual és que els alumnes s'adonin que diàriament es malbarata una quantitat important de menjar, no tan sols a les llars o a l'escola, sinó també en diferents espais al llarg del seu procés de producció, distribució, comercialització... També es pretén conscienciar-los sobre la importància de no malbaratar aliments, fer-los sabedors que es pot treballar per reduir aquest malbaratament i que una part de les restes o sobralles es poden aprofitar. I, finalment, aconseguir que actuïn en el seu entorn, que facin petites accions locals per tal d'aconseguir una reducció dels aliments llençats i que, de mica en mica, adquireixin hàbits que els portin a una millora futura més global.

Com que la proposta s'adreça als alumnes del segon cicle d'educació infantil i als d'educació primària, els objectius i les activitats s'adeqüen al seu nivell maduratiu. S'han estructurat les unitats didàctiques següents:

1. El nostre esmorzar (segon cicle d'educació infantil)
2. Parlem amb els avis (cicle inicial)
3. El menjador escolar (cicle mitjà)
4. Acció al poble (cicle superior)
5. Concurs de receptes (segon cicle d'educació infantil i educació primària)
6. Falques publicitàries (segon cicle d'educació infantil i educació primària)

Cada unitat es desenvolupa d'acord amb la proposta curricular per competències i dona resposta als objectius d'ensenyament i aprenentatge de les àrees que recull l'article 3 del Decret 142/2007, de 26 de juny, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària, i el Decret 181/2008, de 9 de setembre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments del segon cicle de l'educació infantil.

Les unitats didàctiques permeten treballar majoritàriament continguts de tres àrees del currículum d'educació primària –Llengua catalana, Matemàtiques i Educació per al

desenvolupament personal i la ciutadania– i, al mateix temps, és un treball interdisciplinari que facilita la connexió amb altres àrees. En la unitat del segon cicle d'educació infantil es fa un treball de les tres àrees: descoberta d'un mateix i dels altres, descoberta de l'entorn, i comunicació i llenguatges. S'ha intentat, com s'indica en el currículum, crear uns espais d'aprenentatge globalitzats i establir relacions entre els continguts de les diferents àrees a fi que es contribueixi al desenvolupament de les nenes i els nens, acostar-los a la interpretació del món, donar-hi significat i facilitar-los la participació activa. A partir del treball de les unitats següents es tracta que tots plegats ens adonem que en el nostre dia a dia malbaratam aliments i que amb algun petit canvi o millora en els hàbits quotidians podem reduir significativament el malbaratament alimentari. És important que els alumnes i les famílies siguin conscients que amb l'esforç de tots plegats i amb petites accions personals o locals es pot aconseguir una millora global; és bo el desenvolupament d'una bona consciència ciutadana en relació amb els hàbits alimentaris per aconseguir no malbaratar.

El projecte es pot portar a terme en qualsevol moment del curs, en funció de la programació de cada nivell i relacionant-lo amb els temes de treball de cada classe. Pot ser interessant fer-lo coincidir amb la Setmana Europea de la Prevenció de Residus, organitzada per l'Agència de Residus de Catalunya, durant la tercera setmana del mes de novembre.

En la majoria d'escoles es fa recollida selectiva de deixalles o bé es porta a terme algun projecte d'estalvi d'energia, d'aigua o de paper. Aquesta consciència facilita la introducció de projectes com aquest. També moltes escoles catalanes formen part de la xarxa d'Escoles Verdes que es plantegen el seu treball educatiu basant-se en l'educació per la sostenibilitat, fet que també facilita aquest treball. Formar part de la xarxa d'Escoles Verdes suposa adquirir un compromís de treball i elaborar un pla d'acció que afavoreixi una actitud responsable i respectuosa amb el medi ambient. Per portar endavant aquest pla cal crear un equip que dinamitzi, anomenat comitè ambiental, format per membres de tota la comunitat educativa: mestres, alumnes, AMPA, consell escolar, ajuntament i algun membre de l'equip directiu; també cal que hi hagi un comitè ambiental d'alumnes, el qual, en les unitats de treball següents, rep el nom de Comitè Verd i està format únicament per alumnes, dos de cada nivell, des de P5 fins a 6è. El Comitè Verd té un paper rellevant en moltes de les activitats de l'escola relacionades amb el medi ambient; els alumnes d'aquest grup dinamitzador són els responsables de passar la informació a la resta de companys del seu nivell o prendre decisions en algunes gestions ambientals, amb el suport d'un/a coordinador/a. En cas de no existir aquest grup a l'escola es pot substituir per voluntaris/es amb capacitat per portar la gestió de les activitats que es proposen.

La unitat parteix d'un problema real: el malbaratament alimentari. Segons la definició que trobem a la pàgina [web Família i Escola](#), el malbaratament es produeix quan desaprofitem i llencem aliments que encara tenen valor nutritiu. El malbaratament fa referència a les restes d'aliments preparats o cuinats menjables, restes menjables del plat o retornades de les taules, menjar fet malbé, així com menjar en bon estat i que acaba a les escombraries de la fracció orgànica, de rebuig o altres. A continuació s'exposen unes dades referents al malbaratament, en forma de llistat, i que es consideren arguments vàlids per iniciar un treball a l'escola perquè el tema és prou important i preocupant:

El malbaratament és un problema propi de les societats desenvolupades que ocasiona la pèrdua de milers de tones d'aliments.

En un context de crisi econòmica com l'actual on prop de mil milions de persones pateixen gana, el malbaratament alimentari suposa un greu impacte social i ètic.

- A Catalunya s'estima que es malbaraten més de 260.000 tones d'aliments a l'any, sense tenir en compte els residus de la indústria agroalimentària.
- El 22% de la població catalana viu sota el llindar de la pobresa.
- Amb el menjar que es llença durant un any es podrien alimentar 500.000 persones.
- En diferents estudis s'ha comprovat que més de la meitat dels aliments que es llencen als circuits de recollida d'escombraries municipals prové de les llars (81 kg a l'any en una família de dos adults i dos infants).

Des de l'escola es pot col·laborar a crear una consciència familiar a través dels alumnes que ajudi a iniciar petits canvis d'actitud o millorar-los i promoure un consum alimentari més sensat i una reducció en el malbaratament. Ens fem nostra la frase de l'Ajuntament de Barcelona que surt a la guia: Pensa, compra, cuina, menja: «el menjar no es llença». És un objectiu assolible, i la família hi té un paper destacat.

Per tal de fer difusió del treball que es fa a l'escola i que la informació arribi al màxim de públic possible, s'utilitzen els sistemes de divulgació habituals: agenda, informació al taulell de l'escola, notes als pares, cavallet a l'entrada de l'escola, fulls informatius als vidres... Un altre mitjà que es pot utilitzar és el blog de l'escola; una part representativa del treball realitzat a l'escola pot quedar reflectit en aquest entorn. La utilització d'aquest espai resulta motivador tant per a pares com per a alumnes i suposa un estalvi de paper important per al centre.

Per afavorir la difusió i l'ampliació del projecte a més públic es poden fer periòdicament articles informatius o anuncis dels projectes endegats tant en revistes locals, com en el Butlletí d'Escoles Verdes de la Generalitat de Catalunya.

Per a la planificació de les unitats s'han tingut en compte diversos factors:

- Que impliqués tota l'escola i que els alumnes hi intervinguessin amb un paper destacat.
- Que fos interdisciplinària.
- Que es produís en el seu entorn proper i que la situació fos real i socialment rellevant.
- Que promogués la participació d'opinions i la reflexió.
- Que fomentés la iniciativa i la presa de decisions per part dels nens.
- Que es poguessin portar a terme fàcilment accions de millora per a resoldre el malbaratament alimentari.
- Que promogués l'ús de les noves tecnologies com a mitjà de cerca d'informació i de publicació de les recerques.
- Que el mètode de treball fos exhaustiu, amb control continuat.
- Que fos oberta al barri, al poble o a la ciutat, i hi intervinguessin entitats, comerços, organitzacions...

Aquesta unitat didàctica es basa en el projecte que es va portar a terme a l'escola Segimon Comas de Sant Quirze de Besora durant la Setmana Europea de la Prevenció de Residus, del 17 al 25 de novembre de 2012. Es va realitzar un projecte de centre sobre el malbaratament alimentari.

1. EL NOSTRE ESMORZAR

JUSTIFICACIÓ

Aquesta unitat didàctica està pensada per a alumnes de P5, però amb alguna adaptació es pot portar a terme a la resta de cursos d'aquest cicle.

El treball es pot iniciar durant la celebració de la Setmana Europea de la Prevenció de Residus, en cas que s'hi participi, però cal allargar-lo durant tot el curs, en breus espais de temps per tal de fer recompte i comprovar si hi ha reducció. És important fer-ne una valoració amb els nens i nenes a final de curs perquè s'adonin que amb les pròpies accions podem millorar aspectes importants i per encoratjar-los a tenir iniciatives d'aquest tipus.

En aquesta unitat es treballen totes les àrees de manera globalitzada i especialment els hàbits de l'esmorzar, per fer-lo saludable en qualitat i quantitat.

A partir de l'anàlisi del seu propi esmorzar, els nens i nenes d'educació infantil prenen consciència del concepte de residu alimentari i s'introdueixen en el tema del malbaratament. L'objectiu final és aconseguir una conscienciació que porti a una reducció general dels residus i en concret dels residus orgànics. Es pretén també que els alumnes facin partícips els familiars de les seves descobertes i que entre tots aconseguim evitar el malbaratament a l'hora d'esmorzar.

És important que, abans d'iniciar-la, els alumnes tinguin coneixements previs del tractament dels residus a l'escola. Cal haver treballat primer els diferents tipus de residus –paper, plàstic, orgànic i rebuig– i estar acostumats a separar-los. El treball sobre els residus no és l'objectiu final d'aquesta unitat, sinó el pas previ per introduir el concepte de malbaratament a través de l'anàlisi del residu orgànic.

1. EL NOSTRE ESMORZAR

GRUP CLASSE	DURADA	
Educació infantil (P5)	Una sessió d'1,5 h per introduir el tema i visionar el vídeo. Quatre sessions de 15 min al llarg d'una setmana, després de l'hora d'esmorzar. Breus espais de temps (15 m) al llarg del curs per fer els recomptes. Una sessió final de valoració (1 h) al tercer trimestre.	
ÀREES	TÍTOL	
Descoberta d'un mateix i dels altres, Descoberta de l'entorn i Comunicació i llenguatges.	EL MALBARATAMENT ALIMENTARI – El nostre esmorzar	
OBJECTIUS	CAPACITAT	CRITERIS D'AVUACIÓ
Classificar diferents tipus de residus en orgànics, de paper, de plàstic i rebuig.	Aprendre a descobrir i tenir iniciativa - Observar i explorar l'entorn immediat, natural i físic, amb una actitud de curiositat i respecte i participar, gradualment, en activitats socials i culturals. Aprendre a ser i actuar d'una manera cada vegada més autònoma - Adquirir progressivament hàbits bàsics d'autonomia en accions quotidianes, per actuar amb seguretat i eficàcia. Aprendre a conivre i habitar el món - Comportar-se d'acord amb unes pautes de convivència que portin cap a una autonomia personal, la col·laboració amb el grup i la integració social. Aprendre a pensar i a comunicar - Pensar, crear, elaborar explicacions i iniciar-se en les habilitats matemàtiques bàsiques. - Progressar en la comunicació i expressió adaptada als diferents contextos i situacions de comunicació habituals utilitzant els diversos llenguatges.	1. Separar cada residu produït i abocar-lo posteriorment al contenidor corresponent.
Prendre consciència de les característiques d'un esmorzar saludable pel que fa a la quantitat i la qualitat, i al valor nutritiu dels aliments.		2. Mostrar una actitud participativa en les activitats d'aula.
Reduir la quantitat de sobralles alimentàries.		3. Reduir o suprimir la quantitat individual de menjar que llencem a la paperera.
Participar en les converses col·lectives, respectant el torn de paraula, per reflexionar i arribar a conclusions consensuades.		4. Proposar mesures per reduir residus i sobralles alimentàries, aportar idees en la conversa col·lectiva, respectar el torn de paraula i les idees dels companys.
		5. Participar en l'elaboració de la gràfica.
		6. Visionar el vídeo i participar en el blog.

1. EL NOSTRE ESMORZAR

CONTINGUTS EDUCACIÓ INFANTIL

1. DESCOBERTA D'UN MATEIX I DELS ALTRES

Relacions afectives i comunicatives

- Sentiment de pertànyer al grup i compromís de participar en el projecte compartit de reduir les sobralles alimentàries.

Autonomia personal i relacional

- Millora progressiva dels hàbits d'autonomia i rutines referits a l'alimentació: quantitat adient d'esmorzar i reducció de residus.
- Iniciativa per fer propostes, comunicar experiències i participar activament en la presa de decisions.

2. DESCOBERTA DE L'ENTORN

Experimentació i interpretació

- Curiositat i iniciativa per a la descoberta, per fer-se preguntes, per cercar informació de diferents fonts, compartir-la amb els companys i companyes de classe i organitzar-la en els diferents models.
- Verbalització dels processos i dels resultats, evocant l'experiència realitzada i valorant les aportacions dels altres.
- Representació gràfica del procés seguit en l'experimentació i interpretació dels resultats.

Raonament i representació

- Comparació, ordenació i classificació dels residus a l'hora de l'esmorzar per reconèixer patrons, verbalitzar regularitats i fer anticipacions.
- Aplicació d'estratègies de càlcul per afegir, treure, repartir i agrupar.
- Ús d'estratègies per resoldre situacions que requereixin coneixements matemàtics. Verbalització dels processos i valoració dels resultats.
- Elaboració i interpretació d'una graella amb els residus de l'esmorzar.

3. COMUNICACIÓ I LLENGUATGES

Observar, escoltar i experimentar

- Participació i escolta activa en situacions habituals de comunicació, com ara la conversa.

Parlar, expressar i comunicar

- Gust per participar en les converses amb l'ús progressiu de les normes que regeixen els intercanvis lingüístics: torns de paraula i atenció.
- Utilització d'instruments tecnològics (TIC) i del llenguatge audiovisual com a mitjans de comunicació i d'obtenció d'informació.
- Comunicació mitjançant el codi matemàtic en situacions de la vida quotidiana.

Interpretar, representar i crear

- Iniciativa i interès per produir textos escrits.

1. EL NOSTRE ESMORZAR

METODOLOGIA I SEQÜÈNCIA DIDÀCTICA			
ACTIVITATS	RECURSOS I MATERIALS	ORGANITZACIÓ SOCIAL	CRITERIS D'AVALUACIÓ
Inicial			
Activació dels coneixements previs dels nens i nenes: què entenem per residus? Quins tipus de residus coneixem? Quins residus produïm nosaltres? Quants en fem? Què podem fer per comptar-los?		Grup classe	2
De desenvolupament			
Anàlisi de residus generats per tota la classe en un esmorzar: classificació en orgànic, plàstic, paper i rebuig. Es poden apilonar les deixalles abans de llençar-les al contenidor corresponent.		Grup classe	1
Conversa col·lectiva: Quin tipus de residu generem més i quin menys? Per què? Com podem reduir els residus de paper? Com podem reduir els residus de plàstic? Com podem reduir el rebuig? Com podem reduir els residus orgànics? Hi ha residus que no podem evitar? (ex: envasos de productes làctics, peles de fruita que no són comestibles...).		Grup classe	2,4
Visionar el vídeo: busquem informació que ens ajudi a reduir residus orgànics.	http://vimeo.com/album/1837049/video/36890574	Grup classe	6

Observacions: el vídeo proposat és en francès, però les imatges són prou comprensibles perquè els/les alumnes puguin visionar-lo amb les explicacions de l'adult.

1. EL NOSTRE ESMORZAR

ACTIVITATS	RECURSOS I MATERIALS	ORGANITZACIÓ SOCIAL	CRITERIS D'AVUACIÓ
Introduir el concepte de malbaratament alimentari i de sobralles: què llencem al contenidor de matèria orgànica? Quins són els residus que no podem evitar? Quins podríem estalviar? Com podem evitar malbaratar aliments a l'hora d'esmorzar?		Grup classe	2, 4
Elaboració d'una graella conjunta: recompte de les dades del grup classe de tota la setmana amb els ítems: - M'ho he acabat tot. - N'he deixat. Per què? Vegeu model de graella (Annex 1).	Graella per registrar el recompte	Grup classe	6
Anàlisi de la graella al final de la setmana: per quins motius malbaratem aliments a l'hora d'esmorzar?		Grup classe	2,4
De síntesi			
Recull de frases per evitar el malbaratament a la pissarra digital.		Grup classe	2
Escriure les mesures acordades en una fitxa individual per portar a casa: què hem pensat fer per evitar malbaratar aliments a l'hora d'esmorzar? A casa, ens podeu ajudar?		Individual	
Elaboració d'un decàleg a través de l'escriptura col·lectiva de les accions proposades tant a casa com a l'escola, al blog de l'escola.		Grup classe/Petit grup	2, 6
Revisar periòdicament el decàleg escrit al blog i al llarg del curs fer recomptes dels residus orgànics generats a l'hora d'esmorzar i elaborar-ne una graella.		Grup classe/Individual	3, 5
Reflexionar sobre els acords, les mesures preses i les graelles periòdiques a final del tercer trimestre. Valorar l'assoliment dels objectius proposats: hem aconseguit allò que volíem? Què hem fet bé? Què podríem haver fet millor? Què proposem a partir d'ara?		Grup classe	2, 4

2. PARLEM AMB ELS AVIS

JUSTIFICACIÓ

Aquesta unitat didàctica està pensada per a alumnes de segon curs de primària, però es pot també adaptar per als alumnes de primer curs del mateix cicle.

Les àrees més representades són Coneixement del medi natural, social i cultural, Llengua catalana i Matemàtiques, però es facilita la connexió amb els continguts d'altres àrees.

La unitat parteix d'una exposició sobre l'alimentació feta per avis i àvies de l'escola que ajudarà els alumnes a reflexionar sobre les diferències en l'alimentació i els productes consumits abans i ara, i els portarà a plantejar-se preguntes sobre l'obtenció dels aliments i la seva conservació a curt i llarg termini i a fer-se seves petites accions com l'aprofitament de sobralles, costum arrelat antigament, per reduir el malbaratament alimentari produït a l'escola o a la llar.

Els valuosos consells dels avis introdueixen tot un seguit de conceptes clau per evitar el malbaratament: productes de temporada, producte de proximitat, conserves, aprofitament de sobralles...

El grup col·laborador explicarà una recepta que s'elaborarà amb l'ajut dels nens i nenes. Abans d'anar a comprar, és important també conscienciar-los de la importància de calcular les quantitats necessàries d'ingredients per a la realització d'una recepta per evitar malbaratar a l'hora de cuinar.

2. PARLEM AMB ELS AVIS

GRUP CLASSE	DURADA		
Segon curs de primària	Una sessió d'1,5 h aprox. per la xerrada dels avis. 1 h per treballar el text sobre la recepta. Una sessió d'1,5 h aprox. per a l'elaboració de la recepta. Una sessió de 30 min per passar la recepta amb el processador.		
ÀREES	TÍTOL		
Coneixement del medi natural, social i cultural, Llengua catalana i Matemàtiques	EL MALBARATAMENT ALIMENTARI – Parlem amb els avis		
OBJECTIUS	COMPETÈNCIES BÀSIQUES	APORTACIONS DE LES ÀREES A LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES	CRITERIS D'AVALUACIÓ
Comprendre l'explicació oral que faran els avis i àvies col·laboradors sobre l'alimentació d'abans i d'ara.	- Comunicatives - Personals - Específiques per conviure i habitar el món - Metodològiques	- Competència comunicativa lingüística i audiovisual - Competència d'autonomia i iniciativa personal - Competència social i ciutadana - Tractament de la informació i competència digital - Competència matemàtica	1. Escoltar i plantejar preguntes fonamentades en les explicacions.
Valorar les bones pràctiques d'aprofitament dels recursos alimentaris que ofereix l'entorn (productes de temporada i de proximitat) i l'aprofitament de les sobralles per part dels avis.			2. Respectar la diversitat de costums i tradicions culturals com a font de riquesa.
Mostrar una actitud respectuosa i de col·laboració envers els avis i els companys de classe.			3. Escoltar i plantejar preguntes amb correcció i respecte.
Recollir les conclusions de la xerrada.			4. Escriure un text senzill breu sobre les explicacions.

2. PARLEM AMB ELS AVIS

OBJECTIUS	COMPETÈNCIES BÀSIQUES	APORTACIONS DE LES ÀREES A LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES	CRITERIS D'AVALUACIÓ
Produir textos instructius sobre la recepta treballada amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística, seguint el model: Model de fitxa de la pàgina Família i Escola	- Comunicatives - Personals - Específiques per conviure i habitar el món - Metodològiques	- Competència comunicativa lingüística i audiovisual - Competència d'autonomia i iniciativa personal - Competència social i ciutadana - Tractament de la informació i competència digital - Competència matemàtica	5. Escriure la recepta de cuina seguint les pautes donades.
Cuinar una recepta amb l'aprofitament de sobralles, seguint les instruccions del text.			6. Col·laborar en l'elaboració de la recepta.
Presentar el text de la recepta amb l'ús d'un processador de textos.			7. Utilitzar correctament les eines bàsiques del processador de textos.
Utilitzar les tècniques matemàtiques bàsiques per calcular la quantitat necessària de cada ingredient per a l'elaboració de la recepta.			8. Calcular la quantitat d'ingredients utilitzant les operacions bàsiques.
Mostrar una actitud de respecte durant la sortida.			9. Comportar-se seguint unes normes de convivència durant la sortida.

CONTINGUTS PRIMARIA

1. CONEIXEMENT DEL MEDI NATURAL, SOCIAL I CULTURAL LES PERSONES I LA SALUT

Reconeixement dels diferents tipus d'aliments. Valoració d'una alimentació sana i variada.

CANVIS I CONTINUÏTAT EN EL TEMPS

Ús de fonts orals per conèixer l'alimentació del passat, reconstruir la pròpia història, valorar la dels altres i afavorir l'intercanvi comunicatiu dins el grup.

Ús de les nocions bàsiques de temps (abans/després, passat/present/futur).

Aplicació de nocions de canvi i continuïtat en fets quotidians propers a la seva experiència: l'alimentació.

2. PARLEM AMB ELS AVIS

Persones, cultures i societats

- Reconeixement de la importància de la participació i corresponsabilitat en les tasques de la vida escolar i social.

Entorn, tecnologia i societat

- Reconeixement d'elements bàsics de l'ordinador i del programari.
- Utilització del teclat, del ratolí i iniciació al programari bàsic del processador de textos.

2. LLENGUA CATALANA

DIMENSIÓ COMUNICATIVA

Parlar i conversar

- Participació activa en les explicacions orals.
- Interès a expressar-se oralment amb bona entonació i pronunciació.

Escoltar i comprendre

- Comprensió dels missatges orals del grup d'avis.
- Interès i respecte per les intervencions dels altres.

Llegir i comprendre

- Interès i curiositat per mirar o llegir textos informatius sobre el malbaratament alimentari.

Escriure

- Ús d'un programa de tractament de textos per escriure una recepta de cuina.

3. MATEMÀTIQUES

NUMERACIÓ I CÀLCUL

Comprensió dels nombres, de les seves formes de representació i del sistema de numeració

- Ús dels nombres naturals per resoldre problemes dins de contextos significatius.
- Ús de les fraccions un mig i un quart en contextos significatius.

Comprensió de la funcionalitat del càlcul i l'estimació

- Inici de l'elaboració d'estratègies de càlcul mental.
- Estimació dels resultats de sumes i restes.

MESURA

Comprensió de les magnituds mesurables, de les unitats i del procés de mesurar

- Reconeixement, en contextos significatius de les magnituds de capacitat i massa.
- Lectura i escriptura de mesures en contextos reals.

2. PARLEM AMB ELS AVIS

METODOLOGIA I SEQÜÈNCIA DIDÀCTICA			
ACTIVITATS	RECURSOS I MATERIALS	ORGANITZACIÓ SOCIAL	CRITERIS D'AVALUACIÓ
Inicial			
Xerrada feta per avis col·laboradors sobre l'alimentació d'abans i d'ara amb l'objectiu de veure les diferències en l'alimentació: tipus d'aliments, la seva obtenció, mètodes de conservació a curt i a llarg termini, estacionalitat dels productes, reaprofitament de les sobralles...	Establir contacte amb alguns avis voluntaris.	Grup classe	1, 2, 3
De desenvolupament			
Recull de conclusions de la xerrada en un document conjunt. Possibilitat d'introduir el concepte km 0 i comerç de proximitat.	Pissarra digital o tradicional	Grup classe	4
Publicació al blog de les bones pràctiques d'abans com a consells pràctics per a les famílies. Exemple: com menjaven els avis: aprofitem allò que ens dóna l'entorn, aprofitem les sobralles...		Grup classe	4
Càlcul matemàtic dels ingredients necessaris per elaborar una recepta proposada pels avis per a tota la classe.		Grup classe	7
Sortida a un comerç proper per comprar els ingredients necessaris i justos per a la realització de la recepta.	Comerç de l'entorn de l'escola. Preveure els mestres necessaris de suport	Grup classe	9
Realització de la recepta de cuina per part d'un grup d'avis o àvies i ajuda dels alumnes en la seva elaboració. S'elaborarà en quantitat adient per a tota la classe.	Grup d'avis voluntaris Ingredients i estris necessaris per a l'elaboració de la recepta Menjador o aula de plàstica	Petits grups	6
De síntesi			
Escriptura de la recepta elaborada fent servir un processador de textos.		Individual	7
Publicació de la recepta elaborada al blog.	Ordinadors		

3. EL MENJADOR ESCOLAR

JUSTIFICACIÓ

La unitat didàctica està pensada per a alumnes de quart curs de primària, però amb alguna adaptació es pot portar a terme també entre els alumnes de primer curs de cicle mitjà i els de cicle superior. Es pot treballar de manera més intensiva, en cas de participar-hi, durant la celebració de la Setmana Europea de la Prevenció de Residus, però el treball es pot allargar durant tot el curs, en breus espais de temps, seguint una metodologia de treball basada en les accions següents: fer-se preguntes, controlar i observar, analitzar resultats i extreure conclusions o resultats.

A partir de les activitats proposades, els alumnes es poden endinsar en el funcionament del menjador escolar i, a partir de l'anàlisi de les restes de menjar que s'obtenen, introduir-se en el tema del malbaratament alimentari.

Les àrees més representades són Llengua catalana i Matemàtiques, i també es facilita la connexió amb continguts d'altres àrees.

La unitat parteix del plantejament de preguntes, com per exemple: com funciona el menjador de l'escola? Nosaltres hi podem intervenir? Com? I a continuació es guia els alumnes perquè vegin la necessitat d'informar-se sobre el menjador de l'escola i sobre el tema del menjar que no s'aprofita i com actuar. Les activitats treballades volen sensibilitzar els alumnes sobre el malbaratament d'aliments al menjador escolar i fer-los adonar de la necessitat de emprendre alguna acció per frenar-ho. Aquestes accions consisteixen en la millora de petits hàbits quotidians com per exemple no omplir excessivament el plat, agafar poc pa a l'inici dels àpats...

3. EL MENJADOR ESCOLAR

En general, el malbaratament als menjadors escolars es genera amb les restes que els nens i nenes deixen al plat perquè la quantitat de menjar elaborat acostuma a estar ben controlat i es fa una bona previsió per evitar l'excedent alimentari; si tot i així es constata que hi ha sobralles a la cuina, es pot pensar en la possibilitat de portar aquest menjar a algun menjador social, casal o similar perquè es pugui aprofitar. Per poder donar sortida a les sobralles que els alumnes deixen al plat, la instal·lació d'un compostador al centre escolar és un bon recurs que permet aprofitar aquests residus i obre la possibilitat de fer el seguiment del procés de la matèria orgànica fins que es converteix en compost.

Observacions: És un activitat que s'hauria de repetir posteriorment per tal de comprovar si es redueix el malbaratament a l'escola i, en cas contrari, per estudiar mesures a prendre.

3. EL MENJADOR ESCOLAR

GRUP CLASSE

DURADA

Quart de primària

Diferents sessions al llarg del curs:
30 min d'activació de coneixements previs.
1 h per a l'entrevista amb la persona encarregada de menjador.
1 h per al resum de la xerrada.
20 min diaris durant dues setmanes (petit grup).
1 h per al càlcul de les mitjanes.
1 h per a l'elaboració de l'informe escrit.
2 h per visionar el vídeo i fer el resum i les conclusions.
30 min per a comunicar conclusions a la resta de cursos de l'escola.
10 min dos dies a la setmana durant l'horari de menjador per a la recollida de matèria orgànica.
20 min una vegada al mes per a l'auditoria.
1 h per a la redacció de l'informe final.

ÀREES

TÍTOL

Llengua catalana i Matemàtiques

EL MALBARATAMENT ALIMENTARI – El menjador de l'escola

OBJECTIUS

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

APORTACIONS DE LES ÀREES A LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES

CRITERIS D'AVUACIÓ

Investigar el procés de treball a l'escola en referència al menjador.

- Comunicatives
- Metodològiques

- Competència comunicativa lingüística i audiovisual
- Competència matemàtica

1. Identificar les etapes principals fins que se serveix un àpat al menjador escolar.

Quantificar el pes total dels aliments que se serveixen en un àpat habitual al menjador de l'escola.

- Específiques per conure i habitar el món

- Competència social i ciutadana

2. Fer les operacions necessàries per arribar a conclusions.

Quantificar el pes total dels aliments que es llencen o malbaraten després d'un àpat al menjador.

3. Organitzar la informació recollida.

3. EL MENJADOR ESCOLAR

OBJECTIUS	COMPETÈNCIES BÀSIQUES	APORTACIONS DE LES ÀREES A LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES	CRITERIS D'AVALUACIÓ
Reciclar i separar correctament la fracció orgànica obtinguda després de dinar i dur-la al compostador de l'escola.	- Comunicatives - Metodològiques - Específiques per viure i habitar el món	- Competència comunicativa lingüística i audiovisual - Competència matemàtica - Competència social i ciutadana	4. Participar i implicar-se en el treball en grup.
Elaborar un informe escrit sobre la investigació i extreure'n conclusions.			5. Comunicar oralment i per escrit allò après.
Ser conscients i conscienciar els companys de la importància de no malbaratar els aliments.			6. Plantejar preguntes, elaborar explicacions fonamentades en evidències.
Quantificar el pes total dels aliments que es llencen o malbaraten al llarg del curs i visualitzar de manera gràfica l'evolució del malbaratament a l'escola.			7. Elaborar la gràfica corresponent.
Recollir la matèria orgànica compostable.			8. Observar el funcionament del compostador.
Comprendre i extreure informació d'un vídeo.			9. Extreure informació rellevant del vídeo La indústria del menjar.

CONTINGUTS PRIMÀRIA

1. MATEMÀTIQUES

NUMERACIÓ I CÀLCUL

Comprensió dels nombres, de les seves formes de representació i del sistema de numeració

Aplicació dels nombres decimals en contextos reals.

Ús de propietats numèriques per recollir, descriure i interpretar dades.

3. EL MENJADOR ESCOLAR

MESURA

Comprensió de les magnituds mesurables, de les unitats i del procés de mesurar

Comprensió de la mesura com a aproximació. Ús de múltiples i submúltiples de la unitat.

Ús de les unitats més comunes del sistema internacional: massa (kg, g) i capacitat (l, ml).

Equivalència d'unitats més comunes en contextos significatius.

Aplicació de tècniques i instruments adequats per mesurar

Selecció de la unitat més adequada i de l'instrument per fer una mesura. Ús de balances.

Descripció oral i escrita del procés de mesura.

ESTADÍSTICA

Formulació de preguntes abordables amb dades, i recollida, organització i presentació de dades rellevants per donar-hi resposta

Formulació de preguntes basades en fets propers.

Recollida de dades mitjançant observacions i experiments.

Utilització de diverses representacions de dades, en gràfics o taules amb recursos tradicionals i tecnològics.

Selecció i ús de mètodes estadístics per analitzar dades

Introducció a la mitjana aritmètica.

Treure conclusions i fer prediccions basades en dades

Descripció oral d'una situació a partir de l'anàlisi de les dades.

2. LLENGUA CATALANA I LITERATURA

DIMENSIÓ COMUNICATIVA

Parlar i conversar

Exposició de temes de manera ordenada i comprensible. Participació activa en els diàlegs.

Producció d'un resum amb el recull dels resultats.

Escotar i comprendre

Comprensió del vídeo La indústria del menjar.

Reelaboració i explicació en forma de resum del vídeo.

Escriure

Expressió d'idees de manera sintètica a través d'un resum, esquema o gràfic.

Aplicació d'un procés reflexiu en la redacció del resum (pensar, escriure i revisar).

Coneixements del funcionament de la llengua i del seu aprenentatge

Aplicació de tots els recursos que s'ofereixen a l'aula per millorar el treball escrit personal.

3. EL MENJADOR ESCOLAR

METODOLOGIA I SEQÜÈNCIA DIDÀCTICA			
ACTIVITATS	RECURSOS I MATERIALS	ORGANITZACIÓ SOCIAL	CRITERIS D'AVALUACIÓ
Inicial			
Conversa col·lectiva sobre els coneixements previs dels alumnes fins arribar a identificar tots els agents implicats en el procés que segueix el menjar fins que arriba al plat.	Fulls de treball per anotar qui intervé i els acords adoptats	Grup classe	4
De desenvolupament			
Conversa amb la persona encarregada del menjador escolar per conèixer amb més detall i de primera mà el funcionament del menjador durant els àpats.	Fulls de treball Menjador escolar Previsió de dia i hora amb persona encarregada de menjador		6
Elaboració d'un resum breu amb constància de tots els agents implicats – escola, menjador i empresa concessionària– amb el paper que té cadascun d'ells.	Fulls de treball	Grup classe	1
Quantificació del pes dels aliments d'un àpat mitjà al llarg d'una setmana.	Menjador escolar i personal encarregat de menjador Balança i fulls on anotar dades Previsió d'hora amb persona encarregada de menjador i amb el mestre o mestra de la classe	Petit grup. Haurien d'intervenir tots els alumnes al llarg de la setmana	3
Càlcul de la mitjana del pes dels àpats del menjador al llarg d'una setmana.	Fulls de treball	Grup classe	2, 5

3. EL MENJADOR ESCOLAR

Quantificació del pes dels aliments que es malbaraten al llarg d'una setmana.	Menjador escolar i personal encarregat de menjador. Balança i fulls on anotar dades. Previsió d'hora amb persona encarregada de menjador i amb el mestre o mestra de la classe.	Grup classe	3
Càlcul dels àpats que es podrien fer amb els aliments malbaratats.	Fulls de treball	Grup classe	2, 5
Elaboració d'un informe escrit amb les conclusions sobre els càlculs realitzats.	Fulls de treball	Grup classe repartit en grups de treball	3, 4
Visualització del vídeo La indústria del menjar http://www.tv3.cat/videos/4518071/Capitol-8-La-industria-del-menjar Els primers 17 segons són els més interessants per als alumnes.	Fulls de treball Projector Connexió a Internet	Grup classe	9
Resum de les idees principals del vídeo.	Fulls de treball	Grup classe	5, 6, 9
Conversa col·lectiva. Després de constatar que al menjador es malbaraten aliments, i amb l'ajut de les idees que es donen al vídeo, els alumnes haurien de trobar mesures per reduir-los. El mestre ha de conduir la conversa cap a accions fàcils de portar a terme pels alumnes: posar-se menys menjar al plat, agafar el pa just...			4
Recollida de la matèria orgànica sobrada del menjador apta per al compostador.	Previsió d'hora amb persona encarregada de menjador	Petits grups de treball	8
Quantificació del pes dels aliments que es malbaraten. Control periòdic per quantificar el pes dels aliments que es malbaraten. Aquest control hauria de tenir una periodicitat mensual i fer-se sense previ avís. Cal realitzar els controls aquells dies que els menús produeixin residus que siguin equiparables.	Menjador escolar i personal encarregat de menjador Balança i fulls on anotar dades		

3. EL MENJADOR ESCOLAR

De síntesi

Comunicació als companys de l'escola del treball que es porta a terme des de cicle mitjà i resum sobre la importància de no malbaratar aliments i d'aplicar les mesures acordades per tal d'evitar o reduir el malbaratament d'aliments.

Petits grups de treball que es reparteixen per les classes de cicle inicial, mitjà i superior de primària
També es comuniquen les conclusions als encarregats de menjador

5, 7

Realització d'un informe final sobre la reducció del malbaratament alimentari al llarg dels mesos que s'han controlat.

Grup classe

2, 4, 5, 7

4. ACCIÓ AL BARRI, AL POBLE O A LA CIUTAT

JUSTIFICACIÓ

La unitat didàctica (UD) està pensada per als alumnes de cicle superior de primària, però es pot treballar també als primers cursos de secundària. És una proposta de treball oberta que, en funció de la implicació de la comunitat educativa o dels recursos disponibles, es pot modificar i adaptar.

Algunes de les activitats i recursos inclosos en aquesta unitat estan extrets del mòdul formatiu sobre malbaratament alimentari de la pàgina web de Família i Escola. La seva finalitat és crear un espai formatiu per a famílies en els centres educatius per ajudar a educar els fills, ensenyar-los a fer un consum responsable i evitar el malbaratament alimentari; un espai d'intercanvi d'opinió i debat entre pares i mares d'alumnes que pot ser molt enriquidor. Les activitats presentades en aquesta unitat han estat escollides per treballar-les amb alumnes del tercer cicle d'educació primària. A banda de les activitats aquí presentades, les propostes de treball d'aquesta web són nombroses i hi ha enllaços a d'altres recursos relacionats amb el tema.

Les activitats pretenen sensibilitzar els alumnes sobre el malbaratament alimentari que es produeix a les llars i al llarg de tota la cadena alimentària; una vegada s'hagin adonat d'aquest malbaratament, cal que vegin la necessitat de fer alguna intervenció per reduir-lo. La proposta és endegar una campanya de recollida d'aliments de caducitat pròxima en els comerços locals, tot i que també és de fàcil extensió a les famílies dels alumnes si hi ha suficient disponibilitat per part de les persones implicades. La col·laboració i implicació de les famílies ajudarà a millorar el projecte.

4. ACCIÓ AL BARRI, AL POBLE O A LA CIUTAT

Les àrees més representades són Coneixement del medi natural, social i cultural i Llengua catalana, i alhora es facilita la connexió amb continguts d'altres àrees com, per exemple, Matemàtiques.

La unitat parteix de la visualització d'un vídeo que ens aporta informació sobre el malbaratament alimentari des de la producció primària dels aliments fins a la seva distribució. S'arriba a un debat obert sobre les possibles causes i conseqüències d'aquest fet i a una acció organitzativa i solidària dels alumnes que consisteix en recollir aliments que poden arribar a no ser consumits a causa d'una caducitat propera.

Per a la realització del treball s'han tingut en compte diversos factors:

- que promogués la reflexió,
- que orientés els alumnes i les famílies en aquelles accions senzilles destinades a no malbaratar aliments,
- que potenciés el diàleg, la participació i l'intercanvi d'opinions, i
- que facilités l'organització d'una acció solidària de recollida d'aliments tot evitant el malbaratament alimentari.

ACTIVITAT COMPLEMENTÀRIA: Unitat didàctica d'ESO «El malbaratament dels aliments, un problema dels nostres dies». Publicada per l'ARC (Agència de Residus de Catalunya).

4. ACCIÓ AL BARRI, AL POBLE O A LA CIUTAT

GRUP CLASSE	DURADA			
Cicle superior	1 sessió d’1,5 h aprox. per veure el vídeo i debatre’l. 30 min aprox. per al comentari del tríptic. 1 h aprox. per veure i comentar les imatges de Hungry Planet. 1 h aprox. per a l’organització i distribució dels grups que s’encarregaran de dur a terme la campanya de recollida d’aliments. Un matí per a la recollida d’aliments, el recompte i l’entrega a l’entitat.			
ÀREES	TÍTOL			
Educació per al desenvolupament personal i ciutadania i Llengua catalana	Acció al barri, al poble o a la ciutat			
OBJECTIUS		COMPETÈNCIES BÀSIQUES	APORTACIONS DE LES ÀREES A LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES	CRITERIS D’AVALUACIÓ
Sensibilitzar els alumnes sobre la importància d’evitar el malbaratament d’aliments.		- Específiques per conviure i habitar el món - Comunicatives - Competències personals	- Competència social i ciutadana - Competència comunicativa lingüística i audiovisual - Competència d’autonomia i iniciativa personal	1. Identificar la problemàtica del malbaratament alimentari.
Orientar els alumnes sobre com evitar el malbaratament alimentari a la llar.				2. Descriure possibles solucions o consells fàcils d’aplicar per reduir el malbaratament alimentari.
Possibilitar l’intercanvi d’experiències i opinions i l’aprenentatge entre iguals.				3. Exposar l’opinió de manera ordenada i comprensible, utilitzant un to de veu adequat.

4. ACCIÓ AL BARRI, AL POBLE O A LA CIUTAT

OBJECTIUS	COMPETÈNCIES BÀSIQUES	APORTACIONS DE LES ÀREES A LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES	CRITERIS D'AVALUACIÓ
Elaborar un resum de les idees principals d'un informe oral.	- Específiques per conviure i habitar el món - Comunicatives - Competències personals	- Competència social i ciutadana - Competència comunicativa lingüística i audiovisual - Competència d'autonomia i iniciativa personal	4. Comprendre la informació rellevant d'una producció oral, visual o escrita, distingint les idees principals de les secundàries.
Debate i defensar les idees personals mostrant respecte per les idees dels companys.			5. Participar activament en el debat.
Extreure conclusions de la informació que ens aporta una imatge.			6. Sintetitzar i organitzar la informació.
Adquirir una actitud de responsabilitat i solidaritat que ajudi a evitar el malbaratament alimentari portant a terme una campanya de recollida d'aliments.			7. Implicar-se i cooperar en el treball solidari.
			8. Mostrar autonomia en l'organització i planificació del treball.
CONTINGUTS PRIMÀRIA			9. Mostrar respecte en les intervencions dels altres.

1. LLENGUA CATALANA I LITERATURA

DIMENSIÓ COMUNICATIVA

Parlar i conversar

Participació activa i col·laborativa en el debat i posada en comú del resum de les idees principals del vídeo i opinió personal.
Respecte per les normes que regeixen la interacció oral (torns de paraula, to de veu, ritme).

Escoltar i comprendre

Comprensió del text oral del vídeo Malbaratament alimentari.
Resum oral breu de les idees principals del vídeo.

4. ACCIÓ AL BARRI, AL POBLE O A LA CIUTAT

1. LLENGUA CATALANA I LITERATURA

DIMENSIÓ COMUNICATIVA

Parlar i conversar

Participació activa i col·laborativa en el debat i posada en comú del resum de les idees principals del vídeo i opinió personal.

Respecte per les normes que regeixen la interacció oral (torns de paraula, to de veu, ritme).

Escoltar i comprendre

Comprensió del text oral del vídeo Malbaratament alimentari.

Resum oral breu de les idees principals del vídeo.

Llegir i comprendre

Interès i curiositat en la lectura dels 10 consells del tríptic de l'Agència de Salut Pública de Catalunya.

Escriure

Expressió en frases breus de les idees del vídeo de manera sintètica.

Interès per la bona presentació de l'escrit i per aplicar-hi els coneixements ortogràfics apresos.

2. CONEIXEMENT DEL MEDI NATURAL, SOCIAL I CULTURAL

Les persones i la salut

Valoració positiva d'un estil de vida alimentari saludable.

Valoració crítica d'un comportament alimentari inadequat.

Expressió raonada de l'opinió personal i contrast amb les valoracions dels altres sobre accions que afavoreixen un comportament alimentari responsable i saludable.

Persones, cultures i societats

Participació activa en els debats i en l'exposició d'opinions com a aprenentatge per a la vida en democràcia.

Reconeixement de la diversitat d'opinions.

Valoració de l'intercanvi d'opinions.

Valoració de la necessitat d'un compromís per a la resolució o millora local de la problemàtica del malbaratament alimentari.

4. ACCIÓ AL BARRI, AL POBLE O A LA CIUTAT

METODOLOGIA I SEQÜÈNCIA DIDÀCTICA

ACTIVITATS	RECURSOS I MATERIALS	ORGANITZACIÓ SOCIAL	CRITERIS D'AVALUACIÓ
Inicial			
Veure el vídeo <u>Malbaratament alimentari.</u> Preguntes per garantir la comprensió: - Com es defineix el malbaratament alimentari? - On es produeix? - Com afecta el malbaratament alimentari econòmicament? - Com afecta al medi ambient?	Vídeo de la pàgina web Família i Escola Fulls per prendre apunts	Grup classe	1, 4
De desenvolupament			
Reflexió individual sobre el vídeo a partir de les preguntes següents: - Hem sentit parlar de malbaratament alimentari? - Per què creiem que es diu que a les llars es malbarata una quantitat molt significativa d'aliments? - Com podem col·laborar per evitar el malbaratament? - Quines noves mesures podem començar a prendre a la llar després de veure el vídeo? Recull de les idees personals en el model de fitxa que es troba a la web de Família i Escola: <u>Fitxa Activitat grups</u>	Fotocòpies de la fitxa de treball	Treball individual	1, 2, 4
Debat en petit grup a partir de les respostes a la fitxa anterior.	Fotocòpies de la fitxa	Petit grup	1, 2, 3, 4, 5
Posada en comú i síntesi de les reflexions més destacades de cada grup. Un/a alumne/a de cada petit grup fa de portaveu. El mestre o la mestra ha de guiar les intervencions dels alumnes intentant que surtin idees clau per a no malbaratar aliments.		Grup classe	1, 2, 3, 4

4. ACCIÓ AL BARRI, AL POBLE O A LA CIUTAT

METODOLOGIA I SEQÜÈNCIA DIDÀCTICA

ACTIVITATS	RECURSOS I MATERIALS	ORGANITZACIÓ SOCIAL	CRITERIS D'AVALUACIÓ
Comparació d'idees sorgides a la classe amb els 10 consells del tríptic de l'Agència de Salut Pública de Catalunya i valoració de la importància de cadascun d'ells.		Grup classe	3, 4, 5, 9
Veure les fotos de Hungry Planet , estudi fotogràfic, on es pot observar què mengen en una setmana famílies de diferents països i cultures (web de Família i Escola).		Grup classe	1
Completar una graella amb les característiques observades en les fotos anteriors de quatre països diferents: Guatemala, Alemanya, Mali i Japó. La proposta de preguntes pot ser: - Quantitat de menjar i nombre de persones. - Tipus d'aliments que consumeixen més. - Tipus de residus que poden generar. - És possible que hi hagi malbaratament alimentari? L'adult ha d'actuar de guia i intentar que surtin idees clau, com per exemple: la importància d'un consum responsable per evitar el malbaratament alimentari.		Grup classe	4, 6
De síntesi			
Desenvolupament d'una acció solidària relacionada amb el malbaratament alimentari. Acció solidària de recollida d'aliments pròxims a caducar. Cal avisar prèviament els comerços, les famílies i les entitats socials locals perquè la recollida sigui més efectiva. Model de carta de presentació (Annex 2).	Llistat dels comerços locals de proximitat (es pot sol·licitar a l'ajuntament)	Petits grups de treball que es reparteixen pels comerços locals	7

4. ACCIÓ AL BARRI, AL POBLE O A LA CIUTAT

METODOLOGIA I SEQÜÈNCIA DIDÀCTICA

ACTIVITATS	RECURSOS I MATERIALS	ORGANITZACIÓ SOCIAL	CRITERIS D'AVUACIÓ
Quantificació del pes dels aliments recollits. Es fa el recompte i es passen les dades a una persona encarregada del grup classe que portarà el control del total de quilos recollits	Balança i full on anotar dades	Petit grup	8
Visita a una entitat social local o menjador solidari i entrega dels aliments recaptats.		Petit grup, amb els representants del Comitè Verd del cicle	8
Publicació al blog d'una mostra dels treballs que es van elaborant.	Ordinador	Petit grup	6

5. CONCURS DE RECEPTES

JUSTIFICACIÓ

Aquesta unitat té com a objectiu promoure una activitat sobre el malbaratament alimentari que vagi més enllà de l'àmbit escolar i aconseguixi implicar entitats rellevants del poble com l'Ajuntament i la Unió de Botiguers. D'una banda permet als alumnes conèixer entitats importants de l'entorn i, de l'altra, fomenta l'esperit de col·laboració i implicació en la vida del poble.

És imprescindible el paper del Comitè Verd per coordinar i dinamitzar el projecte. En aquest cas, a més, cal organitzar una comissió organitzadora formada pels mateixos membres del Comitè Verd amb el seu mestre coordinador, un representant de l'Ajuntament i representants dels pares de l'AMPA o del consell escolar.

Si és possible, l'Ajuntament serà l'encarregat d'elaborar les bústies i repartir-les pels comerços del barri o del poble. També hi ha la possibilitat d'assignar aquesta feina a un cicle de l'escola amb un treball previ del plànol del poble, situació dels comerços col·laboradors...

L'Associació de Botiguers es compromet a fer-ne difusió entre els seus clients i a mantenir les bústies durant el temps que duri la recollida de receptes en un lloc visible de l'establiment.

L'activitat consisteix en un concurs de receptes fetes amb sobralles amb la participació de tots els alumnes de l'escola i la col·laboració de les famílies. Els alumnes poden escriure les seves receptes en una fitxa que se'ls facilita o bé enviar-la al blog de l'escola. El concurs és obert a tota la gent del poble, a qui es convida a dipositar les receptes en les bústies que hi haurà en els comerços locals.

La mateixa comissió organitzadora serà l'encarregada de triar les receptes guanyadores (primer, segon i tercer premi). Es pot organitzar també un petit acte d'entrega de diplomes als guanyadors.

Les receptes escollides es poden publicar a la revista local, si n'hi ha, i al web «De menjar NO en llencem ni mica» o a la pàgina de l'ACSA «Receptes contra el malbaratament d'aliments».

5. CONCURS DE RECEPTES

GRUP CLASSE	DURADA			
Educació infantil i primària	1,5 h de reunió del Comitè Verd per a l'organització de l'activitat. 5 min d'explicació del concurs a cada curs de l'escola. 1 h per a l'explicació i elaboració del cartell publicitari. 1 h per a l'explicació i l'escriptura d'una recepta de cuina. 30 min per al tancament de l'activitat: exposició i votació.			
ÀREES	TÍTOL			
Interdisciplinari (les més treballades a l'educació primària són Català i Educació artística. A l'educació infantil, Comunicació i Llenguatges)	EL MALBARATAMENT ALIMENTARI – Concurs de receptes amb sobralles			
OBJECTIUS	CAPACITATS	COMPETÈNCIES	APORTACIONS DE LES ÀREES A LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES	CRITERIS D'AVUACIÓ
Conèixer el concepte de sobralles alimentàries i aprofitar-les.	- Adquirir progressivament hàbits bàsics d'autonomia en accions quotidianes, per actuar amb seguretat i eficàcia. - Progressar en la comunicació i expressió ajustada als diferents contextos i situacions de comunicació habituals per mitjà dels diversos llenguatges. - Comportar-se segons unes pautes de convivència que afavoreixin l'autonomia personal, la col·laboració amb el grup i la integració social.	- Competències específiques per conviure i habitar el món. - Competència comunicativa - Competència metodològica	- Competència social i ciutadana. - Competència comunicativa lingüística i audiovisual. - Tractament de la informació i competència digital.	1. Participar en el concurs amb una recepta feta de sobralles
Saber aplicar l'estructura i el vocabulari d'una recepta de cuina.				2. Escriure una recepta de cuina seguint l'estructura adient
Conèixer les característiques bàsiques d'un cartell publicitari i elaborar-lo.				3. Dissenyar un cartell publicitari
Utilitzar el blog com a eina de difusió.				4. Publicar receptes al blog
Col·laborar amb algunes entitats del poble en un projecte comú.				5. Participar i implicar-se en les activitats organitzades

5. CONCURS DE RECEPTES

CONTINGUTS

Educació infantil

1. DESCOBERTA D'UN MATEIX I DELS ALTRES

Relacions afectives i comunicatives

Sentiment de pertànyer al grup i compromís de participar en el projecte del concurs de receptes.

2. COMUNICACIÓ I LLENGUATGES

Observar, escoltar i experimentar

Participació i escolta activa de l'explicació feta pels companys sobre l'organització del concurs de receptes.

Parlar, expressar i comunicar

Utilització d'instruments tecnològics (TIC) i del llenguatge audiovisual com a mitjà de comunicació.

Interpretar, representar i crear

Iniciativa i interès per produir textos escrits en contextos significatius amb diferents funcions i amb aproximació progressiva a l'escriptura convencional.

Iniciació en les habilitats per a l'anàlisi de la llengua, correspondència so-grafia, segmentació sil·làbica, amb ús de vocabulari específic per referir-se a alguns dels seus elements bàsics: paraula, lletra, so, títol. Gust per provar, reformular i reflexionar sobre la llengua.

Creació individual o col·lectiva d'un cartell publicitari gaudint del plaer de la creació a través de paraules i tècniques plàstiques.

Educació primària

1. LLENGUA CATALANA I LITERATURA

Escoltar i comprendre

Interès, atenció i respecte per les intervencions dels altres.

Escriure

Aplicació d'estratègies en el procés de producció de textos: recepta i cartell publicitari: pensar (intencions, contingut possible), escriure (tenir present la intenció, llegir la part escrita per saber com continuar, afegir o treure informació), revisar (comprovar, fer-ne una lectura en veu alta per comprovar-ne la coherència i la cohesió, i modificar el text després de treure, afegir o inserir-hi informació).

2. CONEIXEMENT DEL MEDI NATURAL, SOCIAL I CULTURAL

Entorn, tecnologia i societat

Ús del correu electrònic i els entorns virtuals de comunicació amb publicació de documents a Internet.

3. ÀREA D'EDUCACIÓ ARTÍSTICA

Interpretar i crear

Creació de missatges visuals amb materials plàstics o tecnologies de la comunicació (imatge digital, fotografia) per a la composició d'un cartell publicitari.

4. EDUCACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT PERSONAL I LA CIUTADANIA

Convivència i valors cívics

Valoració de la participació com un dret i un deure. Identificació i ús dels mecanismes de participació en el funcionament del concurs de receptes.

5. CONCURS DE RECEPTES

METODOLOGIA I SEQÜÈNCIA DIDÀCTICA			
ACTIVITATS	RECURSOS I MATERIALS	ORGANITZACIÓ SOCIAL	CRITERIS D'AVALUACIÓ
Inicial			
Reunió del coordinador amb els membres del Comitè Verd per tal de decidir l'organització del concurs: durada, criteris de selecció de les receptes, informació a l'Associació de Botiguers i l'Ajuntament, informació als alumnes i a les famílies...	Ordinador o fulls per fer el recull dels acords presos	Representants de cycle superior del Comitè Verd	5
De desenvolupament			
Reunió dels membres del Comitè Verd amb el president de l'Associació de Botiguers i un representant de l'Ajuntament (comissió organitzadora) per tal d'explicar la mecànica del concurs i acordar el paper de cadascun.	Contacte previ a la reunió per acordar dia i hora	Treball individual	5
Explicació del concurs als alumnes , tant de la realització com de l'organització, per part dels membres del Comitè Verd.	Preveure un breu espai de temps per a l'explicació a dins de l'horari de cada curs	Membres del Comitè Verd Grup classe	5
Introducció al cartell publicitari: característiques del llenguatge i l'estructura.		Grup classe	5
Elaboració d'un cartell publicitari per classe per penjar en diferents espais del poble i al taulell d'anuncis de l'escola. Exemple de cartell publicitari (Annex 3)	Cartolines i material divers: retoladors, colors, ordinador...	Grup classe	3

5. CONCURS DE RECEPTES

METODOLOGIA I SEQÜÈNCIA DIDÀCTICA

ACTIVITATS	RECURSOS I MATERIALS	ORGANITZACIÓ SOCIAL	CRITERIS D'AVALUACIÓ
Informació a les famílies a través del blog o web de l'escola i a l'agenda de cada alumne.	Ordinador i agenda	Petit grup	5
Explicació de l'estructura d'una recepta de cuina: ingredients, elaboració. Els alumnes de cicle inicial ja ho hauran treballat en la UP-2 Parlem amb els avis.		Grup classe	2
Redacció d'una recepta de cuina feta amb sobralles , seguint el model del web d'Escola i Família Fitxa de recepta de cuina: Educació infantil i cicle inicial: escriuran la recepta a casa amb l'ajuda dels pares. Cicle mitjà i superior: els alumnes escriuen la seva pròpia recepta i la publiquen al web: De menjar no en llencem ni mica Pàgina de l'Associació Espai Ambiental: http://nollencemnimica.wordpress.com/ Pensa, compra, cuina i menja: El menjar no es llença Pàgina de l'Ajuntament de Barcelona: http://mediambient.bcn.cat/malbaratamentalimentari/envia-les-teves-receptes-d-aprofitament/	Fitxa model	Treball individual	1, 2, 4, 5
De tancament			
Exposició de les receptes presentades en format paper al pati de l'escola sobre un suport de cartró.	Suport per als cartrons o cavallets	Comissió organitzadora de la qual formen part els alumnes del Comitè Verd	5
Votació de les receptes per part d'una comissió organitzadora, seguint els criteris establerts pel comitè.		Comissió organitzadora	5
Publicació de les receptes escollides en diferents mitjans de comunicació: web de l'escola, publicació local...		Comissió organitzadora	

6. FALQUES PUBLICITÀRIES

JUSTIFICACIÓ

Aquesta proposta s'emmarca dins el projecte de treball de l'escola i pot servir com a activitat de cloenda; es pot utilitzar per recollir les reflexions fetes pels diferents cicles al llarg de tota una setmana de treball sobre el malbaratament alimentari.

La unitat didàctica està pensada per a tots els alumnes de l'escola un cop fetes les adaptacions necessàries segons el seu nivell.

Les àrees que més es treballen a educació primària són Llengua catalana i Educació artística. A educació infantil és Comunicació i Llenguatges. Al ser una activitat de cloenda, els objectius i continguts fan sobretot referència a la comunicació dels conceptes apresos sobre malbaratament en les unitats específiques de cada cicle, per tant es treballen sobretot aspectes lingüístics i tecnològics.

La integració de les tecnologies de la informació i de la comunicació que mostra la unitat didàctica servirà per organitzar, aplicar i presentar els aprenentatges adquirits. S'ha tingut en compte la utilització d'un programa lliure a l'abast de tots els centres, l'Audacity, com a instrument per recollir el treball fet classe i de comunicació amb les famílies. Les falques creades, a més de la reproducció pel sistema de megafonia de l'escola, poden posar-se a l'abast de tothom al blog o pàgina web, segons cada centre.

El Comitè Verd format per representants de tots els cicles amb el suport del mestre coordinador, té un paper important com a dinamitzador d'aquesta unitat. La reunió inicial ha de servir per acordar els trets principals de l'activitat, les pautes que serviran per a la redacció de les falques i el disseny de la fitxa per escriure-les. És important també decidir com es transmet aquesta informació a les aules. Cal preveure el suport dels alumnes més grans als representants d'educació infantil.

6. FALQUES PUBLICITÀRIES

GRUP CLASSE	DURADA			
Educació infantil i primària	1 h de reunió del Comitè Verd. 2 h de treball a l'aula. 10 min diaris repartits a les entrades i sortides de l'escola (megafonia).			
ÀREES	TÍTOL			
Interdisciplinari	EL MALBARATAMENT ALIMENTARI – Falques publicitàries			
OBJECTIUS	CAPACITATS	COMPETÈNCIES	APORTACIONS DE LES ÀREES A LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES	CRITERIS D'AVALUACIÓ
Transmetre els conceptes adquirits sobre la necessitat d'evitar el malbaratament alimentari als diferents entorns: esmorzar, família, menjador i comerços i entitats locals.	-Adquirir progressivament hàbits bàsics d'autonomia en accions quotidianes, per actuar amb seguretat i eficàcia. -Progressar en la comunicació i expressió ajustada als diferents contextos i situacions de comunicació habituals per mitjà dels diversos llenguatges	-Competències específiques per conviure i habitar el món -Competència comunicativa -Competències personals -Competències metodològiques	-Competència social i ciutadana -Competència comunicativa lingüística i audiovisual -Competència d'autonomia i iniciativa personal -Tractament de la informació i competència digital	1. Elaborar una falca publicitària amb algun aspecte relatiu a la reducció del malbaratament alimentari.
Conèixer i introduir el concepte de falca publicitària.				2. Registrar els resultats amb les eines i els programaris digitals.
Utilitzar la falca com a eina de divulgació.				3. Utilitzar elements lingüístics per a la cohesió interna de les idees dins del text.
Saber aplicar l'estructura i el llenguatge d'una falca publicitària.				4. Produir textos informatius amb procediments de planificació.
Escriure una falca publicitària.				5. Utilitzar correctament les eines que ofereix el programa Audacity.
Enriquir la competència digital amb l'ús d'un programa d'edició de so.				6. Fer una gravació utilitzant els recursos digitals.
Participar activament en projectes comuns.				7. Fer una gravació utilitzant els recursos digitals.

6. FALQUES PUBLICITÀRIES

CONTINGUTS

Educació infantil

1. DESCOBERTA D'UN MATEIX I DELS ALTRES

Relacions afectives i comunicatives

Sentiment de pertànyer al grup i compromís de participar en el projecte del concurs de receptes.

Autonomia personal i relacional

Autoregulació progressiva d'hàbits d'autonomia i rutines referits a l'alimentació.

Iniciativa per fer propostes, comunicar experiències i participar activament en la presa de decisions sobre el contingut de la falca publicitària.

2. COMUNICACIÓ I LLENGUATGES

Observar, escoltar i experimentar

Iniciació als usos socials de la lectura i l'escriptura.

Parlar, expressar i comunicar

Utilització d'eines i programaris digitals com a mitjà de comunicació, per enregistrar, escoltar i parlar.

Interpretar, representar i crear

Creació individual d'un tipus de text: la falca.

Iniciació en el maneig del programa Audacity: icones de gravar i parar.

Iniciació en les habilitats de l'anàlisi de la llengua, correspondència so-grafia, segmentació sil·làbica, ús de vocabulari específic per referir-se a alguns dels seus elements bàsics: paraula, lletra, so, títol.

Ús de procediments: preguntar, negociar, predir, planificar, raonar, simular.

Educació primària

1. CONEIXEMENT DEL MEDI NATURAL, SOCIAL I CULTURAL

Entorn, tecnologia i societat

Reconeixement i utilització dels menús per a les funcions del programari bàsic d'Audacity.

Utilització d'Internet per a la cerca d'àudio.

Ús del blog com a entorn virtual de comunicació.

2. LLENGUA CATALANA I LITERATURA

DIMENSIÓ COMUNICATIVA

Parlar i conversar

Exposició d'una acció de prevenció sobre el malbaratament alimentari.

Participació activa i col·laborativa en l'elecció de l'acció positiva per a la falca publicitària.

Llegir i comprendre

Lectura en veu alta de manera que el to de veu, la velocitat i l'entonació s'ajustin a la necessitat comunicativa.

Escriure

Escriptura sintètica d'un acció positiva de no malbaratament alimentari que respongui a una intenció comunicativa.

Interès per la bona presentació del text escrit i per aplicar-hi els coneixements apresos.

DIMENSIÓ LITERÀRIA

Adequació del to, l'entonació i la modulació de la veu en la lectura de la falca publicitària.

3. EDUCACIÓ ARTÍSTICA

EXPLORAR I PERCEBRE

Música i dansa

Valoració de l'ús de la música en la producció d'àudio.

6. FALQUES PUBLICITÀRIES

METODOLOGIA I SEQÜÈNCIA DIDÀCTICA			
DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS	RECURSOS I MATERIALS	ORGANITZACIÓ SOCIAL	CRITERIS D'AVALUACIÓ
Reunió del Comitè Verd per prendre decisions sobre: organització de l'activitat, pautes a seguir en l'elaboració de les falques, informació a les aules i a les famílies, selecció de les falques, gravació.	Ordinador per fer l'acta	Coordinador i Comitè Verd	
Explicació per part del Comitè Verd a les classes dels acords presos en la reunió; els representants s'encarreguen dels cursos del seu cicle.		Comitè Verd i grup classe	
Elaboració d'un model de fitxa sadreçada a les famílies per part del Comitè Verd d'alumnes. Model fitxa falca (Annex 4)	Ordinador per fer el disseny	Comitè Verd	
Redacció d'una acció en format de falca publicitària per a no malbaratar aliments (amb la participació de les famílies d'educació infantil) al blog de l'escola o en la fitxa elaborada.	Fitxa i material propi de la família o blog de l'escola	Individual amb la col·laboració de la família	1, 2, 3, 4
Selecció de dues o tres falques a cada classe per consens entre els alumnes del curs.		Grup classe	
Gravació de les falques publicitàries escollides amb el programa Audacity. Cada mestre s'encarrega de gravar les falques escollides de la seva classe. El suport serà més o menys important en funció del grup.	Ordinador i programari	Grup reduït	5, 6
Reproducció pel sistema de megafonia o qualsevol altre mitjà de què disposi l'escola, de les falques enregistrades.	Ordinador i sistema de so	Dos alumnes del Comitè Verd del cicle superior	

Contingut tècnic:
Pilar Salamanca i Montserrat Escriba

Edita:
Agència de Residus de Catalunya

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament